

Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä 12.12.2023 § 107

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 12.12.2023

§ 107

Valtuustoaloite: Kuntarajat ylittävä kouluuyhteistyö

4120/00.01.01.03/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Vastuualuejohtaja Lasten ja Nuorten kasvu, Virve Jämsén, 044 716 1328

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Lahden keskustan valtuustoryhmä, valtuutettu Lasse Pakkanen ym.
28.8.2023:

”Lahden Ahtialan koulun Kivijärven koulutoimipiste Pyhäntaalla ja Heinolan Sinilähteen koulun Vierumäen koulutoimipiste ovat noin 7-8 km etäisyydellä toisistaan mutta koulujen oppilaaksiottoaluetta rajoittaa Lahden ja Heinolan välinen kuntaraja. Kivijärven koulun toiminta tullaan Lahden sivistyslautakunnan päätöksen mukaisesti lopettamaan vuoden 2024 kesällä. Kivijärven koulun oppilaat siirtyvät vuoden 2024 syksyllä joko Lahden Ahtialan ja Alasenjärven koulun väliaikaisiin lähisiirtoelementteihin sekä entiseen Itäiseen Ahtialan lähiklinikkaan tai Kivimaan vanhan koulun

perusparannettuun osaan Lahteen. Etäisyydet Pyhäntaalta Ahtialaan on n. 12 km ja Kivimaalle n. 15 km, joten koulumatkat oppilailla pitenisivät huomattavasti nykyisestä samoin koulukuljetusten kustannukset kasvaisivat. Kivijärven koulussa on nyt 33 oppilasta ja Vierumäen koulussa 25 oppilasta.

Elinolojen jatkuvuus ja toimintojen mahdollistaminen kylissä on elinehto kylien tulevaisuuden ja elinvoiman kannalta. Elinvoimaiset ja yhteisölliset alueet maaseudulla kaupunkikeskuksien ulkopuolella ja niiden pitäminen asuttuna ovat rikkaus paitsi kaupungin monimuotoisuuden kannalta, myös välttämättömyys Suomen huoltovarmuuden kannalta. Kylien välinen yhteistyö kuntarajojen läheisyydessä edesauttaa kylien elinvoiman säilymistä kyläalueilla myös kaupunkien reunamilla.

Päätöksissä tulisi ottaa huomioon perheiden toiveet ja arjen sujuvuus sekä lasten kokonaisvaltainen hyvinvointi ja turvallisen kasvuympäristön säilyminen. Elinvoimaiset, erilaiset alueet asua ja elää palveluineen ovat kaupungeille myös vetovoimatekijä. Perusopetuslaki 3 a § (11.3.2022/163) toteaa lapsen edun ensisijaisuudesta seuraavaa: Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Pienen kyläkoulun säilyminen "edes toisessa" lähellä kuntarajaa kaukana kaupunkien keskustasta olevassa koulussa kuntarajat ylittävällä yhteistyöllä on lasten etu mm. pitkien koulumatkojen ja aikojen suhteen. Lapset ovat erilaisia ja yhteistyö myös turvaksi vanhempien mahdollisuuden arvioida ja valita lapselle sopiva koulu isomman ja pienemmän yksikön välillä.

Päijät-Häme on valittu pilottialueena mukaan Kuntaliiton vetämään Verkostoperuskoulu-hankkeeseen vuosina 2022-2024.

Verkostoperuskoulu-hankkeen tavoitteena mm. on:

-hakea ratkaisuja alueen perusopetuksen saatavuuteen ja saavutettavuuteen yhteistyön keinoin.

-kehittää opetustarjontaa ja monipuolistaa opetusta yhteistyön keinoin.

Kivijärven ja Vierumäen koulujen kuntarajat ylittävä perusopetuksen yhteistyö toteuttaisi Verkstoperuskoulu-hankkeen tavoitteita, joihin Lahden ja Heinolan kaupungit ovat sitoutuneet.

Kivijärven koulun oppilaiden vanhemmille on tehty kysely keväällä 2023, jossa he ilmaisevat halukkuutta siirtää lapsensa lähimpään kouluun Heinolan Vierumäelle, mikäli Lahden kaupunki ja Heinolan kaupunki tekisivät kuntienvälisen sopimuksen koulujen välisestä oppilaaksiotosta ja koulukuljetuksista Vierumäen kouluun.

Lahden kaupungin ja Heinolan kaupungin tulisi selvittää ja tehdä sopimus kuntarajat ylittävästä koulukuntayhteistyöstä Vierumäen koulun ja Kivijärven koulun osalta siten että Kivijärven koulun oppilaille olisi mahdollisuus siirtyä Vierumäen kouluun ilman että siitä koituisi oppilaiden vanhemmille kuluja koulukuljetuksista ja poikkeavasta oppilaaksiottoalueesta.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Pohjoisen ja itäisen alueen kumppanuuspöytä on ottanut kantaa kuntarajat ylittävään valtuustoaloitteeseen. ”Pohjoinen ja itäinen kumppanuuspöytä pyytää Lahden sivistyspalveluita selvittämään ja arvioimaan kouluyhteistyömahdollisuuden Heinolan kaupungin kanssa valtuustoaloitteen mukaisesti sekä arvioimaan talousvaikutukset, mikäli oppilaat siirtyisivät Vierumäen yksikköön.

Kumppanuuspöydät pyytävät, että Lahden kaupungin sivistyspalvelut arvioivat lapsi- ja maaseutuvaikutuksia ennen päätöksentekoa (THL:n toteutus esimerkki). Vaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutukset oppilaiden elämään, arkeen ja hyvinvointiin sekä alueelliseen elinvoimaisuuteen ja kehittymiseen.

Lisäksi kumppanuuspöydät esittävät Lahden sivistyslautakunnalle, että päätöksissä kuntarajat ylittävistä koulu yhteistyöstä huomioidaan lasten etu, verkostoperuskoulun tavoitteiden toteutuminen, vaikutusten arvioinnit sekä alueellinen yhdenvertaisuus lähipalvelujen mahdollistamisessa. Kannanotto annetaan myös tiedoksi Lahden kaupunginvaltuustolle, Heinolan hyvinvointipalveluille ja hyvinvointilautakunnalle. ”

Koulupaikan osoittamisesta Ahtialan koulun Kivijärven toimipisteen oppilaille on tehty vaikutusten ennakoarviointi, joka on liitteenä. Arvioinnissa on käytetty pohjana Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) esimerkin mukaista mallia. Vaihtoehto 0 on koulupaikan osoittaminen Lahden perusopetuksesta ja vaihtoehto 1 on koulupaikan osoittaminen Heinolan perusopetuksesta Sinilähteen koulun Vierumäen toimipisteeseen. Vaihtoehtojen välillä verrattiin vaikutuksia asiakkaisiin ja asukkaisiin, oppilaiden arkeen ja hyvinvointiin, alueen elinvoimaisuuteen ja kehittymiseen, henkilöstöön, organisaatioon ja johtamiseen sekä talouteen. Asukasnäkökulmasta ei ole nähtävissä vaikutusta alueen elinvoimaisuuteen ja kehittymiseen, koska Kivijärven koulusta on päätetty jo aiemmin palveluverkkopäätöksen yhteydessä luopua.

Oppilaiden näkökulmasta koulupaikan osoittaminen Vierumäelle mahdollistaisi alakoulun ajan opiskelemisen pienemmässä yhteisössä, joka voisi tukea hyvinvointia, mutta tästä ei ole suoranaista näyttöä.

Kuljetussuunnittelun kanssa toteutetussa tarkastelussa on todettu, että

molemmissa koulupaikkavaihtoehdoissa on lisättävä yksi auto nykyiseen kapasiteettiin verrattuna. Autot ajavat tuntiperustaisesti, joten muutaman kilometrin erolla ei ole vaikutusta kuljetuskustannuksiin. Mikäli koulupaikka osoitettaisiin myös yläkoulun osalta Heinolaan, vaikuttaisi tämä kuljetusaikoihin ja -kustannuksiin reilusti pidentyvän matkan ja ajan myötä. Vierumäellä ei ole mahdollista käydä kuin alaluokat. Koulupaikan osoittaminen Vierumäelle johtaisi siihen, että oppilaiden koulupolkuun tulisi yksi koulun vaihto enemmän kuin koulupaikan osoittamisessa Lahden perusopetuksesta. Koulupaikka osoitettaisiin Lahden perusopetuksessa suoraan yhtenäiskouluun, jossa järjestetään vuosiluokkien 1-9 opetusta.

Talousohjelmien kanssa tehdyssä tarkastelussa tuli ilmi, että koulupaikan osoittaminen Vierumäelle syksyllä 2024 alkaen 36 lapsen osalta maksaisi vuositasolla Lahden kaupungille noin 217 800 euroa enemmän kuin koulupaikan osoittaminen oman kunnan kouluun. Selvitys on liitteenä. Kustannukset muodostuisivat Lahden kaupungin maksamasta kotikuntakorvauksesta koko vuoden osalta 268 000 euroa, josta on vähennetty nykykustannusten mukaiset oppimateriaali- ja ateriakustannukset noin 50 200 euroa.

Henkilöstökuluihin vaihtoehdoilla ei ole vaikutusta. Kivijärven koululle nyt sijoitetut kaksi opettajavakanssia sijoitetaan joka tapauksessa Lahden kaupungin muihin kouluihin.

Eri vaihtoehdoilla ei ole vaikutusta kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen eikä myöskään merkittävää vaikutusta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuteen.

Yhteenvetona voidaan todeta, että mikäli Kivijärven koulun oppilaille osoitettaisiin koulupaikka Vierumäeltä, tarjoaisi se pienemmän yhteisön alakoulun vuosiluokkien ajaksi, mutta lisäisi kouluvaihtoksia ja tarjoaisi

siten rikkonaisemman koulupolun verrattuna Lahden kaupungin perusopetuksesta tarjottavaan koulupolkuun. Lisäksi kustannusvaikutus Lahden kaupungin perusopetukselle olisi merkittävä. On myös huomioitava, että alakoulun nykyisten ylempien luokkien oppilaille tulisi tavanomaista enemmän kouluvaihdoksia. Erityisen lyhyeksi koulunkäynti Vierumäellä jäisi ensi syksyn kuudesluokkalaisilla, joille tulisi vain yhden vuoden opiskelujakso Vierumäellä ennen siirtymistä Lahden yläkouluihin. Siirtyminen suoraan yhtenäiskouluun jo ensi syksynä tarjoaisi yhtenäisemmän koulupolun tulevassa muutoksessa.

Oppilaiden yhtenäisen koulupolun turvaamiseksi ja perusopetuksen kustannustason nousun hillitsemiseksi Kivijärven koulun oppilaille on tarkoituksenmukaista osoittaa koulupaikka Lahden perusopetuksesta. Huoltajilla on aina halutessaan mahdollista hakea toissijaista koulupaikkaa huollettavalleen haluamastaan koulusta, myös kuntarajat ylittäen. Mikäli koulupaikka myönnetään toissijaisesta koulusta, vastaa huoltaja koulumatkasta aiheutuvista kustannuksista.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: Kh

Kh: Kv

Kv: -